

ВІДГУК

офіційного опонента
Василенко Ольги Валентинівни на дисертацію
Ло Чже

**«Трактовка партії соліста у жанрі українського концерту для труби
другої половини XX – початку XXI століть в аспекті динаміки
композиторського мислення»,**

подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії
Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»
Спеціальність 025 – «Музичне мистецтво»

У академічній музичній культурі України «сольний голос» труби представлений вагомо: широкою панорамою різножанрових творів і у тому числі – концертами для труби, досягненнями школи трубного виконавства та існуванням потужної педагогічної ланки, знаними творчими конкурсами, а також підтримкою трубного виконавства різними векторами громадської діяльності фахових професійних спілок (до прикладу – Гільдії трубачів). У жанрі концерту для труби, який обрано об'єктом дослідження дисертації Чже Ло, виокремлено декілька ключових тенденцій сучасного мистецтвознавства, що видаються вкрай актуальними. *Історико-музикознавчий вектор* виявлений у рецензованій роботі у розгляді композиторського доробку XX–XXI ст. та жанрово-стильового параметру концерту для духових, зокрема, трубного. Звернення до *теоретичного аспекту* спрямовує логіку роботи Ло Чже до розгляду принципів музичного мислення (зокрема – композиторського), а також до виокремлення комплексної проблематики тембру сольного інструменту з позицій його інтерпретаційного потенціалу. *Виконавська* проблематика, присутня у дисертації, розширює горизонти уявлень щодо виражальних ресурсів партії соліста у концертному жанрі, що відмічений активним зростанням інтересу до варіативності звукового іміджу сольного

інструменту, розробкою напрямів моделювання виконавської унікальності, вдосконаленням концертної майстерності віртуозів-трубачів.

Зазначимо, що дисертація Ло Чже присвячена темі, актуальність і значення якої не піддається сумніву: трактовка партії соліста у жанрі українського концерту для труби другої половини XX – початку XXI століть в аспекті динаміки композиторського мислення на сьогоднішній день вивчена недостатньо повно. Дотичну проблематику на сьогодні вже апробовано у деяких працях у контексті фортепіанного, альтового виконавства. Також індивідуальні композиторські прийоми трактовки партії соліста у фортепіанних концертах, різні аспекти функціонування сольного інструменту, інтерпретаційного потенціалу сольного тембру, тембрового іміджу і звукового образу соліста розглядаються у роботах виконавців та музикознавців, серед авторів яких є: Роман Каширцев, Олена Антонова, Наталія Рябуха, Ірина Суходуб та багато інших. У числі досліджень, дотичних темі дисертації Ло Чже, присутні і роботи трубачів-виконавців, які присвячені творам для духових інструментів. Але комплексне вивчення функції сольної партії у жанрі концерту для труби композиторів України, як зазначено у темі дисертації Ло Чже, до теперішнього часу відсутнє у науковій літературі. Так само не була проведена й періодизація жанру концерту для труби українських композиторів, хоча підходи до цієї проблематики були апробовані у деяких роботах виконавців та науковців, що торкалися жанрово-стильової специфіки, інтерпретаційних аспектів соло концертних творів для мідних духових інструментів, серед них: Посвалюк В., Мочурад Б., Посвалюк К., Палійчук І., Марценюк Г., Максименко Д., Лі Сябінь, Крижанівський Ф., Концевич О., Карп'як А., Біла К., та інш.

Цінність дослідження, проведеного Ло Чже, визначається відразу декількома обставинами. Перш за все, необхідно відмітити чіткі практичні орієнтири роботи, які виявляються у залученні значного корпусу джерел, що

не є загальнодоступними (нотні партитури, рукописи, клавіри концертів, з коментарями композиторів, матеріали щоденників виконавців-трубачів). По-друге, цікавим аспектом є обраний дисертантом шлях розкриття теми та логіка побудови тексту роботи. Так, аналітичні начерки, зокрема, структурно-тематична характеристика значущих концертів кожного історичного етапу з акцентом на звукообразі, тембровій семантиці та інтонаційних особливостях партії соліста, органічно доповнюють загально-теоретичну базу перших двох розділів дисертації. Третій розділ, навпаки, присвячений цілісному музично-теоретичному аналізу тих провідних творів, що відкрили епоху новацій трубного концертного репертуару. Обрані концерти, згідно влучному висновку дисертанта, заклали базові підвалини оновлення принципів взаємодії соліста-трубача з оркестром у концертному жанрі. Значення та вплив на подальший розвиток звукового образу соліста яскраво репрезентовано Ло Чже у аналізі творів кінця XX - першого десятиріччя XXI століття на прикладі Симфонії-концерту для труби з оркестром Олександра Красотова, Концерту для труби з оркестром Олександра Злотника та Концерту-рапсодії для труби з оркестром Євгена Станковича.

Дослідження Ло Чже, у сфері зацікавленості якого перетинається широке коло проблематики, дотичне музично-історичних, теоретичних та виконавських питань, у значній мірі визначають саме практичну цінність дисертації. Переважна більшість заявлених у його роботі аспектів відмічені високим рівнем осмислення та узагальнення проблематики. Але у деяких випадках наукові висновки рецензованої роботи необхідно поглиблювати та розкривати на сторінках роботи, або, можливо, це є перспективою подальших розвідок. До прикладу, у роботі варто було б приділити більше уваги двом визначеним функціям тембрової логіки (розподільної та інтегруючої), що розкриваються композиторами у певних характерних образно-тематичних сферах відповідно до специфічних якостей тембру солюючої труби в українських трубних концертах різних історичних етапів. Або – більш розлого

торкнутися питань національної означеності стилістики окремих концертів для труби. Разом з тим, ідея домінування національного (українського) компоненту культури у композиторському мисленні Лева Колодуба переконливо доведені і розкриті здобувачем на сторінках другого розділу роботи (с.123-125).

Відмічені у роботі Ло Чже незначні недоліки аж ніяк не впливають на позитивне враження від роботи. Підкреслимо, що наукове завдання дисертаційної роботи виконано на високому теоретичному рівні. Ло Чже чітко сформулював об'єкт, предмет, мету дослідження і його завдання, у роботі автором застосовано коректні наукові методи. Таким чином можемо констатувати, що здобувач оволодів науково-дослідницькою методологією та набув відповідних до рівня доктора філософії компетенцій. Мета дисертації, яка була спрямована на визначення специфічних рис звукообразу та напрямів інтерпретації тембру солюючої труби у жанровому просторі українського концерту другої половини XX–початку XXI століть та розвідки щодо їх відображення у динаміці композиторського мислення повністю досягнута. Наукова обґрунтованість результатів дослідження забезпечується вагомою теоретико-методологічною базою та репрезентативним аналітичним матеріалом. Теоретичним підґрунтям дисертації стали праці сучасних вчених, присвячені проблемам тембрової семантики труби, історії жанру концерту для духових, теорії концертного жанру, дослідженням тембрики та художньої специфіки темброобразу труби, проблематиці музичного мислення та розгляду оркестрових тембрів та стилів, а також – різноманітні дослідження біографій трубачів-універсалів. Наукова новизна роботи Ло Чже вирізняється вагомістю важливих факторів: введенням до наукового простору цілісної панорами концертів для труби українських композиторів; визначенням чинників мультикультурної орієнтації тембрового звукообразу сольної партії духового (трубного) концерту у жанрово-стильовому просторі української музики епохи постмодерну; розкриттям деяких творчих напрямів

інтерпретації тембру солюючого інструменту з проєкцією на принципи мислення українських композиторів. Таким чином констатуємо, що робота Ло Чже є цілісним дослідженням, у якому запропоновано та доведено автором власну оригінальну концепцію трактовки партії соліста в українських концертах з акцентуацією традиційних і новаторських рис композиторського мислення. Жодних порушень академічної доброчесності у дисертації не виявлено.

При ознайомленні з текстом дисертації у опонента виникли наступні запитання:

1) Особливого значення у жанровому просторі концерту надається інструментальному тембру. У своїй монографії Валерія Борисівна Жаркова зазначає, що жанрові визначення *concert*, *concerto*, *concerter* мали не тільки музичне, а й філософське, космологічне значення, адже вони вказували на узгодження множинного в єдиному (щось на кшталт концерту планет) і водночас акцентували принципи розмаїття, антитези, опозиції та навіть боротьби». Як цей принцип виявляє себе в українському концерті для труби досліджуваного вами періоду?

2) Ви оперуєте поняттям «жанровий стиль», який набуває вагомості для визначення нових якостей сольної партії у концертах зі складною, синтетичною жанровою основою (Симфонія-концерт для труби з оркестром Олександра Красотова, Рапсодія-концерт Євгена Станковича (с. 164). Проясніть, яке значення набуває поняття «жанровий стиль» для виконавця?

Отже, підсумовуючи вищезначене, зробимо наступні висновки. Дисертація Ло Чже «Трактовка партії соліста у жанрі українського концерту для труби другої половини XX – початку XXI століть в аспекті динаміки композиторського мислення», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», є цілісним, актуальним, завершеним науковим

дослідженням. Підсумки наукової праці Ло Чже мають значну вагу новизни, історико-теоретичне та практичне значення, а також надають допоміжні фахові матеріали для трубачів – виконавців-практиків, викладачів, дослідників.

Рецензоване дослідження повністю відповідає вимогам, висунутим МОН України відносно дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор *Ло Чже* заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри історії музики
факультету виконавського мистецтва
та музикознавства
Київської муніципальної академії
музики імені Р. М. Глієра

ВАСИЛЕНКО

Ольга Валентинівна